

Sygn. akt I ACa 865/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jakub Rusiński (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Lewandowska SO del. Leszek Jantowski
Protokolant:	stażysta Krzysztof Domitrz

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2016 r. w Gdańsku na rozprawie
sprawy z powództwa syndyka masy upadłości (...) Spółki Akcyjnej
w upadłości likwidacyjnej w W.

przeciwko Gminie M. G.

przy udziale interwenienta ubocznego (...) SA w M.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 3 lipca 2015 r. sygn. akt I C 906/13

I/ zmienia zaskarżony wyrok w punkcie IV (czwartym) poprzez jego uchylenie;

II/ oddala apelację w pozostałej części;

III/ zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

IV/ zasądza od powoda na rzecz interwenienta ubocznego kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt I ACa 865/15

UZASADNIENIE

Powód syndyk masy upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w W. wniósł pozew przeciwko Gminie M. G. oraz (...) S.A. w M. o zapłatę kwoty 2.906.301,29 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2012 r. Swoje roszczenie powód wywodził z faktury VAT wystawionej przez (...) S.A. tytułem realizacji umowy z dnia 11 marca 2011 r. nr (...) pod nazwą: „Połączenie (...) z (...) – zadanie II. Odcinek ul. (...). (...) (zwanej dalej Kontraktem), która w zakresie spornej kwoty została zapłacona w dniu 31 lipca 2012 r. przez Zamawiającego – pozwaną Gminę M. G., na rachunek pozwanego (...) S.A. w M.. Powód wskazał, że w chwili wystawienia faktury, jak i wymagalności zobowiązania to (...) S.A. była partnerem wiodącym (Liderem Konsorcjum), dlatego pozwana Gmina realizując zapłatę na rachunek pozwanej spółki naruszyła postanowienia subklauzuli 1.14 podpunkt b) w związku z subklauzulą 14.7 Warunków Umownych. Wskutek bezprawnego zachowania zamawiającego, (...) S.A. poniosła stratę w kwocie dochodzonej pozwem, co spowodowało uszczuplenie jej majątku, służącego do zaspokojenia wierzycieli na zasadach określonych w ustawie Prawo upadłościowe i naprawcze. Jako podstawę prawną roszczenia powód wskazał art.471 k.c.

W odpowiedzi na pozew Gmina M. G. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania. Pozwana podniosła, że podmioty wchodzące w skład Konsorcjum realizującego na zlecenie pozwanej Gminy inwestycję, były jej wierzycielami solidarnymi w zakresie zapłaty przysługującego im na podstawie Kontraktu wynagrodzenia. Płatność na podstawie faktury wystawionej przez (...) S.A. została dokonana na rachunek bankowy aktualnego w chwili płatności Lidera Konsorcjum, czyli (...) S.A. w M.. Na skutek zapłaty wygasło zobowiązanie do wszystkich członków Konsorcjum.

Powód cofnął pozew w stosunku do (...) S.A. w M. i Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 27 maja 2014 r. umorzył postępowania wobec tej spółki.

(...) S.A. w M. przystąpiła do procesu w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej. Opozycja powoda została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 2 marca 2015 r.

Wyrokiem z dnia 3 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił powództwo (pkt I), zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II), zasądził od powoda na rzecz interwenienta ubocznego kwotę 27.200 zł tytułem kosztów postępowania (pkt III) oraz nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 24.104,38 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt IV). Swoje rozstrzygnięcie oparł na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych przedstawionych w uzasadnieniu wyroku. Wynika z nich, że na podstawie umowy z dnia 22 sierpnia 2010 r. (...) S.A., (...) S.A., (...) S.A., (...) S.A. utworzyły Konsorcjum w celu przygotowania i przedstawienia wspólnej oferty dotyczącej realizacji zadania pod nazwą: „Połączenie (...) z (...) – zadanie II. Odcinek ul. (...) – al. (...) (zwanej dalej Kontraktem). Zgodnie z klauzulą nr 1 umowy Konsorcjum, jej liderem została (...) S.A. (k.143). W wyniku przeprowadzonego przez Gminę M. G. postępowania w trybie zamówień publicznych, w dniu 11 marca 2011 r. Konsorcjum podpisało umowę na realizację tego zadania, przy czym w imieniu Gminy występował inwestor zastępczy – (...) sp. z o.o. w G. (k.146). W tym samym dniu uczestnicy Konsorcjum zawarli umowę wykonawczą (k.27).

Aneksem nr (...) z dnia 14 marca 2011 r. członkowie Konsorcjum zmienili zapisy umowy w ten sposób, że ustalili, iż 100% zakresu umowy wykona (...) S.A. Uzgodniono także, że w trakcie realizacji Kontraktu koszty i przychody obciążać będą w 100% księgi rachunkowe (...) S.A., a nadto, że dla celów obsługi (...) S.A. otworzy odrębny rachunek bankowy (k.148).

W związku z odbiorem części robót na podstawie Przejściowego Świadczenia Płatności Nr 13 z dnia 18 maja 2012 r. (k.153), (...) S.A., jako Lider Konsorcjum w tym samym dniu wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 8.518.379,54 zł, płatną w terminie 30 dni, tj. do dnia 17 czerwca 2012 r. na rachunek bankowy prowadzony dla (...) S.A. – zgodnie z postanowieniami umowy Konsorcjum i umowy wykonawczej (k.154).

Postanowieniem z dnia 11 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy w Poznaniu ogłosił upadłość (...) S.A. z możliwością zawarcia układu (sygn. XI GU 150/12).

Z uwagi na dokonaną przez (...) S.A. cesję wierzytelności na rzecz Banku (...) S.A., część wynagrodzenia wynikającego z faktury z dnia 18 maja 2012 r. w kwocie 5.612.078,25 zł została przelana na wskazany rachunek bankowy cesjonariusza, co doprowadziło do wygaśnięcia zobowiązania. O powyższym, Gmina M. G. poinformowała (...) S.A. w piśmie z dnia 19 czerwca 2012 r., w którym stwierdziła, że pozostała część wynagrodzenia w kwocie 2.906.301,29 zł została wpłacona na rachunek depozytowy Urzędu Miejskiego w G. z uwagi na ogłoszenie upadłości (...) oraz wielu zajęć wierzytelności wobec spółki. Jednocześnie stwierdziła, że po otrzymaniu stosownych informacji, kwota ta zostanie przekazana właściwemu organowi (k.155).

Na podstawie aneksu nr (...) z dnia 29 czerwca 2012 r., funkcję Lidera Konsorcjum przejęła (...) S.A. Wówczas też wskazano nowy rachunek bankowy dla realizacji kontraktów z Zamawiającym (k.151). O treści aneksu (...) S.A. zawiadomiła Gminę M. G. pismem z dnia 6 lipca 2012 r. (k.3619). (...) S.A. w piśmie z dnia 10 lipca 2012 r. poinformował pozwaną, że dalsza korespondencja powinna być kierowana na jego adres (k.231).

W piśmie z dnia 16 lipca 2012 r. (...) S.A. w upadłości układowej wezwała pozwaną do zapłaty pozostałej należności z faktury z dnia 18 maja 2012 r. (k.156), natomiast (...) S.A. w piśmie z dnia 20 lipca 2012 r., poinformował pozwaną, że został Liderem Konsorcjum (k.20). Wówczas pozwana Gmina zwróciła się o wskazanie rachunku, zaś nowy Lider Konsorcjum wskazał ten wynikający z aneksu nr (...) (k.158). Wobec tego w dniu 31 lipca 2012 r. Gmina M. G. zapłaciła kwotę 2.906.301,29 zł na rachunek (...) S.A.

Postanowieniem z dnia 13 września 2012 r. Sąd Rejonowy w Poznaniu zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego wobec (...) S.A., na postępowanie obejmujące likwidację majątku dłużnika, ustanawiając syndykem masy upadłości W. S..

W oparciu o takie ustalenia Sąd pierwszej instancji przyjął, że biorąc pod uwagę treść subklauzuli 1.14 podpunkt b) Warunków Umowny, pozwana działała prawidłowo, dokonując zapłaty spornej części należności wynikającej z faktury VAT z dnia 18 maja 2012 r. na rzecz (...) S.A. Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro w dacie dokonywania płatności Liderem Konsorcjum była spółka z Hiszpanii i o zmianie Lidera pozwana Gmina została skutecznie zawiadomiona, to dokonując płatności na rachunek nowego Lidera, pozwana (Zamawiający) nie naruszyła warunków Kontraktu i dlatego nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art.471 k.c. Z tych względów Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo. Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu wskazał art.98 k.p.c. i art.113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Powód wniósł apelację skarżąc wyrok w całości, zarzucając Sądowi pierwszej instancji w szczególności naruszenie art.233 § 1 k.p.c. i art.65 § 1 i 2 k.c. w zakresie, w jakim na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie uznał, że w świetle subklauzuli 1.14 Warunków Umowny, zapłata na rzecz Lidera Konsorcjum, który w dacie płatności nim nie był, stanowi należyte wykonanie zobowiązania przez Zamawiającego. Ponadto skarżący zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie: art.1099 § 1 k.p.c. w zw. z rozporządzeniem Rady (WE) nr 44/2001 z 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, poprzez nieodrzućcenie przyzpozwanania, pomimo braku jurysdykcji krajowej; art.107 k.p.c. poprzez zasądzenie kosztów procesu od powoda na rzecz interwenienta ubocznego; art.5 ust.3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art.8 rozporządzenia nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczenia w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych poprzez obciążanie powoda kosztami tłumaczeń dokumentów w związku z potrzebą doręczenia korespondencji dla spółki z Hiszpanii.

W odpowiedzi na apelację pozwana i interwenient uboczny wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W zasadniczej części apelacja jest bezzasadna.

1. Chybione są zarzuty naruszenia art.233 § 1 k.p.c. i art.65 k.c.

Sąd drugiej instancji uznając trafność ustaleń faktycznych i słuszność oceny dowodów dokonanej przez Sąd Okręgowy, przyjmuje je za własne. W tym kontekście należy zaznaczyć, że stan faktyczny w sprawie jest w zasadzie bezsporny między stronami, co wprost przyznał powód w piśmie procesowym z dnia 21 lutego 2014 r. (k.288). Sporne jest natomiast to, czy płatność dokonana przez Gminę M. G. (Zamawiającego) w dniu 31 lipca 2012 r. w kwocie 2.906.301,29 zł z tytułu faktury VAT nr (...) na rzecz (...) S.A. w M. (...), zamiast na rzecz (...) S.A. w W., była zgodna z zawartą umową z dnia 11 marca 2011 r. nr (...) pod nazwą: „Połączenie (...) z (...) – zadanie II. Odcinek ul. (...). (...) (Kontraktem). W ocenie powoda działania zamawiającego stanowiły naruszenie postanowień Kontraktu i brak wpływu na rachunek spółki (...) dochodzonej pozwem kwoty, doprowadził do powstania szkody, której wyrównania żąda syndyk w niniejszym procesie na podstawie art.471 k.c. Pozwana i interwenient uboczny powołując się na te same okoliczności faktyczne i postanowienia tych samych umów, na które wskazywał powód (w tym Kontrakcie) twierdzili i dowodzili, że powód nie ma w tym sporze racji. Sąd pierwszej instancji podzielił argumentację pozwanej i oddalił powództwo.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, konstatacja Sądu Okręgowego, co do braku podstaw odpowiedzialności kontraktowej pozwanej jest słuszna i wynika z prawidłowej oceny materiału dowodowego dokonanej bez naruszenia art.233 § 1 k.p.c., jak i zgodnie z wytycznymi zawartymi w art.65 § 1 i 2 k.c.

Przy dokonywaniu interpretacji umów znajdują zastosowanie dyrektywy interpretacyjne zawarte w art. 65 k.c., odnoszące się zarówno do wszystkich kategorii czynności prawnych (§ 1), jak i wyłącznie do umów (§ 2 k.c.), a konsekwencją tego unormowania jest dokonanie wykładni na trzech poziomach, tj. ustalenia literalnego brzmienia umowy, ustalenia treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł z paragrafu 1 oraz ustalenie sensu oświadczeń woli poprzez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego treść subklauzuli 1.14 jest jasna. Wynikają z niej dwie istotne okoliczności, mające wpływ na ocenę dokonanej przez pozwaną zapłaty kwoty 2.906.301,29 zł. Po pierwsze, określa ona uczestników Konsorcjum jako wierzycieli solidarnych, co implikuje skutki przewidziane w art.367 § 1 k.c., po drugie *expressis verbis* określa sposób zapłaty przez zamawiającego poprzez wskazanie, że „wszelkie płatności wynikające z Umowy dokonywane będą na rachunek bankowy partnera wiodącego” (1.14 podpunkt b).

Bezspornym jest, że w chwili dokonywania zapłaty partnerem wiodącym był (...), o czym pozwana została powiadomiona także przez (...) S.A. (k.3619), która wcześniej pełniła taką funkcję. Co więcej, nowy Lider Konsorcjum według subklauzuli 14.1 podpunkt b), był uprawniony do podejmowania decyzji wiążących wykonawcę i do wszelkich spraw związanych z realizacją Umowy. Z tych względów miał on kompetencję do wskazania Zamawiającemu numeru rachunku, na który zobowiązany był realizować wymagalne płatności. W wyniku zmiany umowy Konsorcjum, na podstawie aneksu nr (...) z dnia 29 czerwca 2012 r., jego uczestnicy zgodnie postanowili, że rachunkiem dla przelewów płatności z tytułu realizacji kontraktu z Klientem (Zamawiającym), jest rachunek (...). W rezultacie dokonanie przez pozwaną płatności na wskazany przez aktualnego Lidera Konsorcjum rachunek bankowy (...), było należywym wykonaniem zobowiązania.

W Kontrakcie przewidziano możliwość zmiany partnera wiodącego (Lidera Konsorcjum), uzależniając jego skuteczność w relacjach z zamawiającym jedynie od odpowiedniego zawiadomienia. Nie przewidziano w nim natomiast sposobu zapłaty należności wymagalnych przed zmianą Lidera Konsorcjum, dlatego w tym zakresie postanowienia Kontraktu wymagają wykładni na podstawie art.65 § 1 i 2 k.c. Pomiedzy stronami ta kwestia jest sporna. Mając na uwadze, pewność w relacjach z uczestnikami Konsorcjum i z Zamawiającym, wykładnia postanowień umowy skłania do wniosku, że po zmianie Lidera, wszystkie płatności powinny być dokonywane już na nowy rachunek.

Wiążąca dla zamawiającego była Umowa z Konsorcjum, a ta przewidywała zapłatę na rachunek Lidera. Ponadto w świetle subklauzuli 14.1 podpunkt b), znacząca była dla pozwanej informacja nowego Lidera o numerze rachunku, na który powinien dokonać już wymagalnej płatności. Przy wykładni subklauzuli 14.1 trzeba bowiem zwrócić uwagę na to, że partner wiodący miał pełnomocnictwo od pozostałych uczestników Konsorcjum, do podejmowania wiążących decyzji dotyczących wykonawców. Znajduje to potwierdzenie w § 1 aneksu nr (...) do Umowy Konsorcjum.

Do odmiennych wniosków nie prowadzi ocena zarzutu apelacji, odnoszącego się do sposobu księgowania należności (...). Jak wynika z uzasadniania tego zarzutu, sprowadza się on do twierdzenia, iż uchylenie zasady, że „w trakcie realizacji kontaktu koszty oraz przychody obciążać będą w 100 % księgi rachunkowe (...) S.A.” (co nastąpiło poprzez wprowadzenie w aneksie nr (...) do Umowy Konsorcjum nowego rachunku bankowego Konsorcjum założonego przez (...), który to rachunek był właściwy w szczególności dla przychodów Konsorcjum), nie dotyczy wiarygodności wymagalnych najpóźniej w dniu podpisania aneksu nr (...) do umowy Konsorcjum. Tymczasem z treści postanowień aneksu wynika, że nowy rachunek zastąpił wcześniejszy i od dnia obowiązywania aneksu, to on jest właściwy dla przychodów Konsorcjum. Wskazany przez skarżącego zapis aneksu nr (...) o obciążaniu ksiąg rachunkowych (...) S.A. obowiązywał tylko do momentu podpisania aneksu nr (...) do Umowy Konsorcjum. W rezultacie kwestia rozumienia przepisów prawa podatkowego nie ma znaczenia dla interpretacji Kontraktu wiążącego pozwaną.

Zdaniem Sądu odwoławczego, powód przecenia znaczenie pisma pozwanej z dnia 19 czerwca 2012 r. Po pierwsze zostało ono skierowane do ówczesnego Lidera Konsorcjum, po drugie, jest w nim jedynie deklaracja dłużnika złożona wobec podmiotu reprezentującego wszystkich konsorcjantów, że kwota należnego wynagrodzenia zostanie przekazana „właściwemu organowi” (k.155).

Trafna jest podważana w apelacji teza przedstawiona przez Sąd Okręgowy, że zmiana rachunku obligowała dotychczasowego Lidera konsorcjum do przekazania kwoty zgromadzonych na rachunku przeznaczonego dla celów wykonania Umowy Głównej. Taki wniosek wynika z aneksu nr (...), ustanawiającego nowy rachunek i (...) S.A., związana umową wykonawczą także po ogłoszeniu upadłości układowej, zobowiązana był to respektować.

O takiej intencji przemawia też racjonalność działań podmiotów Konsorcjum w kontekście upadłości układowej jej Lidera. Skoro środki z kontraktu realizowanego przez Wykonawców w ramach konsorcjum trafiały na rachunek upadłej spółki, to tam zgromadzone środki co do zasady stanowiły jej masę upadłości (art.61 - 63 p.u.n.). Upadły nie mógłby zaś zaspakajać z tych środków wiarygodności powstałych przed ogłoszeniem upadłości, gdyż w ten sposób naruszałby zakaz określony w art. 87 p.u.n. Taka sytuacja nie była pożądana dla pozostałych członków Konsorcjum, gdyż bezpośrednio zagrażała ich interesom oraz możliwości dalszego realizowania Kontraktu za pomocą podwykonawców.

Niezależnie od tego, brak jest podstaw do uznania, że nieuiszczenie na rachunek (...) S.A. kwoty 2.906.301,29 zł, oznacza po jego stronie szkodę w takiej samej wysokości (art.361 § 2 k.c.). Nie ulega bowiem wątpliwości, że kwoty wpływające na rachunek określony w pkt 10 Umowy Wykonawczej były przeznaczone dla celów realizacji Umowy Głównej, zaś udział (...) S.A. w zyskach – i to w ramach grupy (...) wynosił 50% (§ 2 aneksu nr (...)). Nie całość zatem wpływów na rachunek „dla celów obsługi Kontraktu” stanowiła jego dochód, którego utrata oznaczała stratę o jakiej mówi art.361 § 2 k.c. Nie ulega wątpliwości, że kwoty wpłacone na rachunek Lidera musiały zostać przeznaczone na spłatę wierzycieli Konsorcjum, m.in. podwykonawców. Dla udowodnienia szkody powód powinien więc wykazać, że prace z faktury z 18 maja 2012 r. wykonał własnym kosztem lub, że zostały wykonane przez jego podwykonawców, którzy zgłosili do masy upadłości niezaspokojone przez innych konsorcjantów wiarygodności. Ma to o tyle znaczenie, że interwenient uboczny kwestionował także wysokość szkody wskazując, że regulował należności wobec podwykonawców na podstawie faktur wystawionych pierwotnie na (...) S.A. (pkt 4-3, 4.5-5-3 oraz 5.4 interwencji ubocznej i powołane tam dowody), zaś powód temu nie zaprzeczył.

Ponadto, z uwagi na relacje umowne łączące członków Konsorcjum, powód ma co do zasady określone roszczenia w stosunku do lidera, który otrzymał wynagrodzenie od dłużnika Konsorcjum (art.378 k.c.). Wiarygodności z tego tytułu powód jednak nie realizuje w stosunku do (...) (cofnięcie pozwu). Może to świadczyć o braku zasadności takiego

żądania, a tym samym o braku szkody po stronie powoda. W tej sytuacji żądanie zapłaty od dłużnika Konsorcjum, który spełnił swoje świadczenia wobec jednego z wierzycieli solidarnych, jest nieusprawiedliwione na podstawie art.471 k.c.

Podsumowując, sytuacja, w której istnieje solidarność wierzycieli, zapłata na rzecz któregokolwiek z nich wywołuje umorzenie zobowiązania wobec wszystkich (art.367 § 2 k.c.). Było bezspornym, że pozwany zapłacił wynagrodzenie jednemu z wierzycieli solidarnych, natomiast wpłacenie należności na rachunek partnera wiodącego, było zgodne z umową. Nawet gdyby uznać, że pozwana nienależycie wykonała umowę, powód powinien wykazać szkodę, której powstanie po stronie masy upadłości, było podważane przez pozwaną. Powód nie udowodnił szkody związanej z zapłatą długu na rzecz jednego z wierzycieli solidarnych.

2. Nieuzasadniony jest zarzut braku jurysdykcji w zakresie zgłoszonej i rozpatrywanej przez Sąd a quo interwencji ubocznej spółki z siedzibą w Hiszpanii. Przede wszystkim o braku jurysdykcji krajowej nie decyduje art.11 ust.3 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, który przyznaje jedynie dodatkową możliwość dotyczącą właściwości sądu w zakresie pozywania ubezpieczonego (lub posiadacza polisy) przez ubezpieczyciela. Ta regulacja nie odnosi się zdaniem Sądu Apelacyjnego do innych spraw w szczególności nie wyłącza dopuszczalności przypozwania podmiotu, który mógł zostać bezpośrednio pozwany w ramach jurysdykcji tego samego sądu. W tym zakresie skarżący jest niekonsekwentny. Skoro bowiem upatrywał jurysdykcji sądu polskiego w sprawie przeciwko (...) S.A. w art.5 ust.1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001, to tym bardziej w myśl wspomnianego przepisu podlega jego jurysdykcji sprawa z udziałem takiego podmiotu w charakterze interwenienta ubocznego. To powód oznaczył podstawę roszczenia w umowie (także wobec (...) S.A – in solidum) i ta podstawa stanowi też punkt wyjścia dla oceny jurysdykcji.

3. Wbrew zarzutom powoda, były podstawy do obciążenia go kosztami poniesionymi przez interwenienta ubocznego na podstawie art.107 k.p.c. Powód pierwotnie pozywając zagraniczną spółkę wywołał potrzebę ochrony jej praw w kontynuowanym po zmianie podmiotowej powództwie procesie. Podjęte przez interwenienta czynności procesowe zmierzały do ochrony jego praw i przyczyniły się do wyjaśniania sprawy na korzyść strony, do której przystąpił. Ocena interesu prawnego po stronie interwenienta została natomiast już rozstrzygnięta prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego oddalającym opozycję powoda, i tak kwestia nie podlega już badaniu przy okazji apelacji.

Wynik całego postępowania w tym zgłoszonej opozycji, zaangażowanie interwenienta w procesie i realny interes prawny interwenienta ubocznego w sytuacji, w której powód nie zrzekł się w stosunku do niego roszczeń, usprawiedliwiał zatem zasądzenie kosztów procesu obejmujących opłatę sądową od interwencji i koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W tym zakresie apelacja jest nieuzasadniona.

4. Uzasadniona jest natomiast apelacja dotycząca rozstrzygnięcia o obciążeniu powoda kosztami sądowymi poniesionymi przez Skarb Państwa. W tym przypadku trafnie wskazuje skarżący, iż należało uwzględnić regulację rozporządzenia Rady (WE) nr 1348/2000 o doręczaniu dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (dalej powoływane jako rozporządzenie). Po pierwsze, jednostka przekazująca, w tym przypadku sąd polski, miał obowiązek pouczyć osobę składającą wniosek o doręczenie dokumentu, który nie jest sporządzony w jednym z języków wymienionych w art. 8 rozporządzenia, o prawie adresata do odmowy jego przyjęcia. Jeżeli dokument jest sporządzony w języku polskim, należy pouczyć wnioskodawcę, że adresat może odmówić jego odebrania, jeśli nie zna języka polskiego. Sąd nie powinien podczas udzielania pouczenia wdawać się w ocenę „szans” skutecznego doręczenia takiego dokumentu. Następnie zgodnie z oświadczeniem wnioskodawcy, które jest dla jednostki przekazującej wiążące, przekazuje dokument z tłumaczeniem lub bez (por. J. Ciszewski, Doręczanie dokumentów sądowych i pozasądowych, Warszawa 2005 r., s. 79). Przy rozstrzygnięciu sporu między przedsiębiorcą z Polski a przedsiębiorcą mającym siedzibę w innym państwie Unii Europejskiej, sąd nie powinien zatem od razu żądać zaliczki na przetłumaczenie dokumentów. Może się bowiem okazać, że strony się godzą, by pisma nie były tłumaczone z języka polskiego na obcy, a to pozwoliłoby uniknąć niepotrzebnych kosztów.

W tym przypadku, powód jasno wyraził swoje stanowisko w piśmie z dnia 4 grudnia 2013 r., w którym stwierdził, że tłumaczenie dokumentów nie jest uzasadnione (k.258). Ponadto, do pozwu został dołączony jego odpis w tłumaczeniu na język hiszpański przez tłumacza przysięgłego, natomiast brak przetłumaczenia załączników nie zawsze stanowi podstawę do odmowy odbioru korespondencji na podstawie art.8 rozporządzenia (wyrok TS z 8.5.2008 r., C -14/07, (...) (...) - (...), www.eur-lex.europa.eu, (...) (...) - (...)). Według orzecznictwa ETS, istotnym dla skutecznej obrony jest to, aby przetłumaczone na właściwy język zostały dokumenty wszczynający postępowanie, a więc takie, które umożliwiają pozwanemu zrozumienie przedmiotu i podstawy roszczenia powoda, jak i tego, że toczy się postępowanie sądowe, w trakcie którego pozwany może wykonywać jego prawa bądź prowadząc obronę w ramach toczącego się postępowania, bądź, wnosząc środek zaskarżenia na orzeczenia wydane na podstawie jednostronnego wniosku (por. J. Zatorska, Komentarz do art.8 rozporządzenia nr 1393/2007, LEX).

W rezultacie, nie było podstaw do tłumaczenia załączników do pozwu i w konsekwencji do obciążania powoda kosztami postępowania (art.130⁴ k.p.c.), których poniesienie nie było uzasadnione. Z tych względów na podstawie art.386 § 1 k.p.c. i art.394 § 1 pkt 9 k.p.c., należało zmienić zaskarżone w wyroku postanowienie (pkt IV wyroku) poprzez jego uchylenie.

Podsumowując, apelacja jest uzasadniona tylko w części dotyczącej rozstrzygnięcia o obciążeniu powoda kosztami sądowymi, dlatego na podstawie art.386 § 1 k.p.c. orzeczono jak w punkcie I. W pozostałej części apelacja była bezzasadna w związku z czym podlegała oddaleniu na podstawie art.385 k.p.c. (punkt II).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art.98 k.p.c. i art. 107 zdanie trzecie k.p.c., zasądając od powoda na rzecz pozwanej i interwenienta ubocznego koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych za instancję odwoławczą (punkt III i IV). Apelacja powoda wprawdzie częściowo została uwzględniona, ale zważywszy, że nie dotyczyło to merytorycznego rozstrzygnięcia, ani nie miało wpływu na sytuację pozwanego, powoda należało uznać za przegrywającego sprawę apelacyjną, w rozumieniu art.98 k.p.c.

Zasądając koszty na rzecz interwenienta ubocznego, Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że zarzuty apelacji dotyczyły także interwenienta, który wziął aktywny udział w postępowaniu odwoławczym, ponosząc uzasadnione wydatki pełnomocnika procesowego. Co do zasady powód – do którego interwenient przystąpił – wygrał sprawę, dlatego były podstawy do zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania na podstawie art. 107 zdanie trzecie k.p.c.

SSA Jakub Rusiński SSA Barbara Lewandowska SSO del. Leszek Jantowski